

Papież Benedykt XVI

MYSTAGOGIA BENEDICTI

**Wprowadzenie w tajemnice
roku liturgicznego**

OBJAWIENIE PAŃSKIE

**OD DRUGIEJ NIEDZIELI PO BOŻYM NARODZENIU
DO ŚWIĘTA OFIAROWANIA PAŃSKIEGO**

BISKUPÓW 2020

MYSTAGOGIA BENEDICTI
Wprowadzenie w tajemnice
roku liturgicznego

Autor:

Papież Benedykt XVI

Redakcja:

ks. dr Andrzej Demitrów

Skład, łamanie:

Barbara Drozd

Okładka:

Barbara Drozd, Magdalena Kęszczyk

© Libreria Editrice Vaticana

© Copyright by ORDO et PAX

Fundacja Benedyktynów w Biskupowie 2020

Wydanie pierwsze

Biskupów 2020

Wszelkie prawa zastrzeżone

Wydawca:

„ORDO et PAX” Fundacja Benedyktynów w Biskupowie

Biskupów 72, 48-340 Głuchołazy; tel. 77 439 82 06

www.fundacja.benedyktyni.org

Druk:

Wydawnictwo Braterska

ul. J. Czyżewskiego 16, 80-336 Gdańsk

tel. 58 718 65 70

ISBN: 978-83-950641-2-8 (t.5)

Spis treści

KS. PROF. WALDEMAR CHROSTOWSKI – ŚWIATŁO Z NIEBA NA WIDNOKRĘGU LUDZKOŚCI	11
OD REDAKCJI.....	17
1. II NIEDZIELA PO UROCZYSTOŚCI NARODZENIA PAŃSKIEGO	21
Bóg przemawia do ludzi jak do przyjaciół Rozważanie przed modlitwą <i>Anioł Pański</i> (4 stycznia 2009 r.).....	23
Nadzieja złożona w Bogu, który wszedł w historię człowieka Rozważanie przed modlitwą <i>Anioł Pański</i> (3 stycznia 2010 r.)	26
«Z Jego pełni wszyscy otrzymaliśmy – łaskę po łasce» Rozważanie przed modlitwą <i>Anioł Pański</i> (2 stycznia 2011 r.)	28
2. UROCZYSTOŚĆ OBJAWIENIA PAŃSKIEGO.....	33
HOMILIE PODCZAS MSZY ŚWIĘTEJ I ROZWAŻANIA PRZED MODLITWĄ ANIOŁ PAŃSKI	35
Chrystus objawia się wszystkim narodom Homilia podczas Mszy świętej (6 stycznia 2006 r.)	35
Światło Chrystusa ogarnia cały świat Rozważanie przed modlitwą <i>Anioł Pański</i> (6 stycznia 2006 r.)	39
Aby ludzie wszystkich narodów i religii uwierzyli w Chrystusa Homilia podczas Mszy świętej (6 stycznia 2007 r.)	41

Objawienie Chrystusa objawieniem Kościoła

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański* (6 stycznia 2007 r.)..... 48

Potrzebujemy odwagi Mędrców, opartej na niewzruszonej nadziei

Homilia podczas Mszy świętej (6 stycznia 2008 r.)..... 50

Kościół wskazuje drogę do Jezusa

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański* (6 stycznia 2008 r.) 55

Jak gwiazda Mędrców, tak Kościół prowadzi ludzi do Jezusa

Homilia podczas Mszy świętej (6 stycznia 2009 r.) 58

Nie zamykajmy serca na Chrystusową Ewangelię zbawienia

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański* (6 stycznia 2009 r.) 64

Mędrcy ze Wschodu rozpoczęli procesję ludów

za betlejemską światłością

Homilia podczas Mszy świętej (6 stycznia 2010 r.) 68

W poszukiwaniu prawdy Mędrcy kierują się rozumem i wiarą

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański* (6 stycznia 2010 r.) 73

Mędrcy poszukujący znaków obecności Boga

Homilia podczas Mszy świętej (6 stycznia 2011 r.) 76

Epifania zapowiada otwarcie Kościoła na ewangelizację świata

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański* (6 stycznia 2011 r.) 81

Mędrcy byli ludźmi o niespokojnym sercu

Homilia podczas Mszy świętej (6 stycznia 2012 r.) 84

Światłość z nieba na widnokręgu ludzkości

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański* (6 stycznia 2012 r.) 90

Jak niespokojni poszukiwacze Boga

Homilia podczas Mszy świętej (6 stycznia 2013 r.)..... 92

Mędrcy reprezentują narody w drodze do Boga

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański* (6 stycznia 2013 r.) 99

2. DODATEK – XX ŚDM KOLONIA..... 103

**TEKSTY PRZEMÓWIENÍ I HOMILII PODCZAS
XX ŚWIATOWYCH DNI MŁODZIEŻY W KOLONII,
PRZYSZLIŚMY ODDAĆ MU POKŁON..... 105**

Jestem szczęśliwy, że mogę być wśród młodzieży

Ceremonia powitalna na lotnisku

XX Światowe Dni Młodzieży w Kolonii (18 sierpnia 2005 r.)..... 105

Otwórzcie szeroko wasze serca Chrystusowi

Powitanie uczestników

XX Światowych Dni Młodzieży (18 sierpnia 2005 r.)..... 110

Niech Chrystus będzie dla was wszystkim

Spotkanie z seminarzystami w trakcie

XX Światowych Dni Młodzieży w Kolonii (19 sierpnia 2005 r.)..... 117

Święci zmieniają Kościół i świat

Czuwanie modlitewne podczas

XX Światowych Dni Młodzieży (20 sierpnia 2005 r.) 122

Chcemy być Kościołem otwartym na przyszłość

Spotkanie z niemieckimi biskupami podczas

XX Światowych Dni Młodzieży (21 sierpnia 2005 r.)..... 129

3. NIEDZIELA CHRZTU PAŃSKIEGO141

**HOMILIE PODCZAS MSZY ŚWIĘTEJ
I ROZWAŻANIA PRZED MODLITWĄ ANIOŁ PAŃSKI 143**

Nasze wielkie «tak» dla kultury życia

Homilia podczas Mszy świętej (8 stycznia 2006 r., ROK B) 143

Piękno chrztu świętego

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański*

(8 stycznia 2006 r., ROK B) 148

Chrzest święty – adopcją i przyjęciem do rodziny Bożej

Homilia podczas Mszy świętej (7 stycznia 2007 r., ROK C)..... 150

Chrzest zobowiązuje nas do świętości

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański*

(7 stycznia 2007 r., ROK C) 155

Bóg zstąpił w otchłań grzechu, aby każdemu podać rękę

Homilia podczas Mszy świętej (13 stycznia 2008 r., ROK A) 157

Pomazaniec i Baranek Boży

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański*

(13 stycznia 2008 r., ROK A) 161

Chrzest darem prawdziwej wolności

Homilia podczas Mszy świętej (11 stycznia 2009 r., ROK B)..... 163

Odpowiedzialność za wychowanie dzieci

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański*

(11 stycznia 2009 r., ROK B)..... 168

Chrzest oświeca światłem Chrystusa – «Boga-z-nami»

Homilia podczas Mszy świętej (10 stycznia 2010 r., ROK C) 170

Chrzest – powtórne narodziny

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański*

(10 stycznia 2010 r., ROK C) 175

Dzieci są cennym darem Pana, On napełnia ich serca swoją miłością

Homilia podczas Mszy świętej (9 stycznia 2011 r., ROK A)..... 179

Odkrywajmy piękno życia chrześcijańskiego

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański*

(9 stycznia 2011 r., ROK A) 184

Modlitwa i sakramenty dają nam światło prawdy

Homilia podczas Mszy świętej (8 stycznia 2012 r., ROK B) 186

Chrzest jest nowym narodzeniem

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański*

(8 stycznia 2012 r., ROK B) 190

Niebo otwarte nad dziećmi

Homilia podczas Mszy świętej (13 stycznia 2013 r., ROK C) 193

Chrystus – nowe słońce na horyzoncie ludzkości rozprasza ciemności

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański*

(13 stycznia 2013 rok., ROK C) 198

Kościół to Chrystus i my, to Chrystus z nami

Uroczystość poświęcenia kamieni węgielnych pod budowę

kościółów katolickich (Betania za Jordanem – 10 maja 2009 r.) 201

4. ŚWIĘTO OFIAROWANIA PAŃSKIEGO 205

HOMILIE I PRZEMÓWIENIA PODCZAS

MSZY ŚWIĘTEJ I CELEBRACJI NIESZPORÓW 207

Nieoceniony dar życia konsekrowanego

Homilia podczas Mszy świętej (2 lutego 2006 r.) 207

Głóście i świadczcie, że Bóg jest miłością

Przemówienie do osób konsekrowanych (2 lutego 2007 r.) 211

Ewangeliczne naśladowanie Pana w życiu świętych założycieli

Homilia podczas Mszy świętej (2 lutego 2008 r.) 215

Osoby konsekrowane promieniują charyzmatem miłości

Przemówienie do osób konsekrowanych (2 lutego 2009 r.) 219

Życie konsekrowane szkołą miłosierdzia i bezinteresowności

Przemówienie do osób konsekrowanych (2 lutego 2010 r.) 223

Życie konsekrowane świadectwem umiłowania Ewangelii

Homilia podczas Nieszporów (2 lutego 2011 r.)..... 229

Dziękujemy za dar powołania

Homilia podczas Nieszporów (2 lutego 2012 r.)234

Wiara potrafi rozpoznać mądrość słabości

Homilia podczas Mszy świętej (2 lutego 2013 r.)238

5. KATECHEZY PODCZAS AUDIENCJI OGÓLNYCH 245

Przyjmijmy Boga, który nas pierwszy umiłował

(3 stycznia 2007 r.)247

W blasku Bożego Narodzenia

(5 stycznia 2011 r.)252

Przedziwna wymiana

(4 stycznia 2012 r.)257

Narodziny Jezusa napełniają serce nadzieją i radością

(2 stycznia 2013 r.)264

Tajemnica Boga, który ma ręce i serce człowieka

(9 stycznia 2013 r.)..... 269

6. OKOLICZNOŚCIOWE SPOTKANIA Z WIERNYMI..... 275

W kontemplacji Betlejemskiej stajenki

Przemówienie podczas odwiedzin Stajenki Netturbini
na Porta Cavalleggeri (5 stycznia 2006 r.)277

Dobro należy czynić dobrze

Podczas wizyty w jadłodajni Caritasu w Rzymie
na wzgórzu Oppio (4 stycznia 2007 r.)..... 280

Każdy człowiek jest bezcenny w oczach Ojca

Wizyta w ośrodku «Dar Maryi» (4 stycznia 2008 r.)283

Prawdziwą radością jest dzielenie się z innymi

Obiad z bezdomnymi w holu Auli Pawła VI (26 grudnia 2010 r.)... 288

Każde dziecko nosi oblicze Jezusa

Przemówienie do dzieci w szpitalu pediatrycznym

Polikliniki „Agostino Gemelli” w Rzymie (5 stycznia 2011 r.) 290

**W serii *Mystagogia Benedicti*,
Wprowadzenie w tajemnice roku liturgicznego
ukazały się dotychczas tomy:**

ADWENT

BOŻE NARODZENIE. Od Uroczystości Narodzenia Pańskiego
do Uroczystości Świętej Bożej Rodzicielki Maryi

WIELKI TYDZIEŃ

WIELKI POST

OBJAWIENIE PAŃSKIE. Od Drugiej Niedzieli po Bożym
Narodzeniu do Święta Ofiarowania Pańskiego (**niniejszy tom**)

W przygotowaniu:

WIELKA NOC ZMARTWYCHWSTANIA PAŃSKIEGO z Oktawą
Wielkanocy

KS. PROF. WALDEMAR CHROSTOWSKI

ŚWIATŁO Z NIEBA NA WIDNOKRĘGU LUDZKOŚCI

Okres od Drugiej Niedzieli po Bożym Narodzeniu do Święta Ofiarowania Pańskiego jest krótki, lecz naznaczony głębokimi implikacjami teologicznymi, moralnymi i pastoralnymi. Na jednym biegunie tego okresu Kościół wciąż przeżywa radość Narodzenia Pańskiego i objawienia się Jezusa Chrystusa za pośrednictwem Mędrców ze Wschodu wszystkim narodom, po czym następuje Niedziela Chrztu Pańskiego, który stał u progu publicznej działalności Jezusa, a na drugim biegunie, w uroczystość Ofiarowania Pańskiego, powrót do niemowlęctwa Jezusa i ofiarowania Go w świątyni jerozolimskiej. W liturgii nie tylko o upamiętnianie dawnych wydarzeń chodzi, lecz ma ona skutecznie wspomagać wyznawców Chrystusa w mężnym wyznawaniu wiary oraz ukazywać trwale znaczenie tego, co się niegdyś wydarzyło, dla naszego życia i postępowania.

Boże Narodzenie świadczy, że Bóg, który przyjął ręce i serce człowieka, przemawia do ludzi jak do przyjaciół. Wzgląd na prawdziwą tożsamość i godność Jezusa z Nazaretu, uwypukla nasz duchowy rodowód, którym jest wiara w Jezusa Chrystusa. Przyjmując Boga, który pierwszy nas umiłował, lepiej rozumiemy siebie i świat oraz bezpiecznie zwracamy się ku ostatecznemu przeznaczeniu całej ludzkości. Bóg wszedł w historię człowieka, dlatego od dziewiczego poczęcia przez Maryję w Nazarecie i narodzin Syna Bożego w Betlejem nie jest ona taka sama, jak wcześniej. Cud Wcielenia wydarzył się ze względu na nas i „ogłędaliśmy Jego chwałę, chwałę, jaką Jednorodzony otrzymuje od Ojca, pełen łaski

i prawdy” (J 1,14). Kontemplacja Betlejemskiej stajenki, napęlniając wiernych radością i nadzieją, powinna usposabiać do wyświadczenia dobra, przede wszystkim wobec ubogich i potrzebujących, w których losie uwidacznia się niemało z losu ubogiego Jezusa.

Uroczystość Objawienia Pańskiego rozpala wyobraźnię wierzących dzięki barwnym szczegółom opowiadania zawartego w Ewangelii według św. Mateusza, które w tradycji chrześcijańskiej doczekały się licznych i pięknych rozwinięć i dopowiedzeń. Umysł i wyobraźnię wierzących (i niewierzących) zaprzętają pytania, kim byli „mędrcy”, „królowie” czy „astrologowie”, którzy przybyli do Betlejem, a także o historyczny, kulturowy i geograficzny kontekst Mateuszowej narracji. Benedykt XVI nie lekceważy tych pytań; przeciwnie, w tomie trylogii *Jezus z Nazaretu* poświęconym dzieciństwu Jezusa, podejmuje je z największą uwagą i starannością. Natomiast w swoich homiliach i katechezie wybiera inny kierunek, uwypukla bowiem aspekty teologiczne, ważne dla budowania i umacniania wiary chrześcijańskiej. Jego nauczanie można sprowadzić do wspólnego mianownika, którym jest akcentowanie przejścia od nadziei Starego Testamentu do rzeczywistości Nowego Testamentu. Radość mędrców, osób o niespokojnym sercu, jest radością ludzi, którzy nie zamykają się w sobie, lecz otwierając się na światło Boże, otrzymują od Boga pomoc w znalezieniu i przyjęciu tego, czego szukają i pragną. Objawiając się już nie tylko, jak wcześniej, Izraelowi jako ludowi Bożego wybrania, lecz wszystkim narodom, światło Chrystusa ogarnia cały świat.

To spojrzenie ma wiele konsekwencji, wśród których trzy są szczególnie ważne. Po pierwsze, chrześcijaństwo jest religią Osoby, czyli Jezusa Chrystusa, skierowaną do wszystkich ludów

OD REDAKCJI

Publikacja kolejnego już tomu w serii *Mystagogia Benedicti*, wymaga szczególnego wprowadzenia, aby jego lektura była bardziej pogłębiona, a tym samym bardziej owocna dla czytelnika. Czynimy to ze względu na kontynuację zeszłorocznego tomu uroczystości i oktawy Narodzenia Pańskiego. Już wtedy zapowiadaliśmy przygotowanie obecnego zbioru wypowiedzi papieża Benedykta XVI, poświęconego drugiej części Świąt Bożego Narodzenia: Objawieniu Pańskiemu. Ten podział na dwa oddzielne tomy okazał się konieczny ze względu na ogromną ilość zebranego materiału z niemal siedmioletniego papieskiego posługiwania.

Drugi motyw, który wymaga wyjaśnienia, wiąże się z zawartością tego zbioru. Pierwotny zamysł całej serii dotyczył zebrania wypowiedzi papieskich do czytań z niedzieli lub z uroczystości, zasadniczo wygłoszonych podczas południowej modlitwy *Anioł Pański*. Podczas bardziej pogłębionej kwerendy nad tekstami okazało się, że ojciec święty, zwłaszcza podczas wizyt duszpasterskich i pielgrzymek apostolskich, często korzystał ze sposobności i wygłaszał homilię lub rozważanie, najczęściej komentując czytania danej niedzieli i uroczystości. To sprawiło, że nasz pierwotny zamysł został poddany korekcie, otwierając się na wiele innych wypowiedzi Benedykta XVI, komentujących lub przynajmniej nawiązujących do Słowa Bożego danego okresu liturgicznego. Niejednokrotnie papież przemawiał aż dwukrotnie danego dnia, podczas mszy świętej i podczas modlitwy południowej, za każdym razem komentując Słowo z dnia. Również ten fakt postaraliśmy

się uwzględnić w prezentowanym, kolejnym tomie *Mystagogii Benedicti*, zachowując w tym przypadku ciągłość chronologiczną i zestawiając obok siebie homilię i rozważanie z modlitwy południowej danego dnia.

Jak zostało wyżej wspomniane, treściowo omawiany tom obejmuje czas Objawienia Pańskiego okresu Bożego Narodzenia. Jednak rozważania z samej uroczystości, nazywanej w Polsce popularnie „Świętem Trzech Króli”, poprzedzają trzy medytacje papieskie, wygłoszone w II niedzielę po Uroczystości Narodzenia Pańskiego. Mówiąc obrazowo, niedziela ta stanowi swoistą przełęcz pomiędzy dwoma wielkimi szczytami tego okresu liturgicznego: Narodzenia Pańskiego i Epifanii. Ze względu na specyficzny charakter treści tej niedzieli, umieściliśmy je w tym zbiorze jako swoiste *praeludium* do samej uroczystości Objawienia Pańskiego.

Kolejną część, najobszerniejszą, stanowią homilie podczas Mszy świętej i rozważania wygłoszone przed modlitwą *Anioł Pański* w uroczystość Objawienia Pańskiego. To nadzwyczaj obfite nauczanie papieskie postanowiliśmy jeszcze wzbogacić o treściowo tożsame homilie, rozważania i przemówienia Benedykta XVI wygłoszone podczas XX Światowych Dni Młodzieży w Kolonii, których motto stanowiło zdanie Mędrców ze Wschodu, wyjęte z Ewangelii przewidzianej na Uroczystość Objawienia Pańskiego: „Przybyliśmy oddać Mu pokłon” (Mt 2,2). Chociaż te przemówienia zostały wygłoszone w innym kontekście czasowym, to ich znaczenie jest nie do przecenienia dla kształtowania postaw ludzi wierzących, w oparciu o Słowo Boże i Liturgię, przedłużoną w modlitewne trwanie na adoracji Pana Jezusa w Najświętszym

Sakramencie. Prezentując je w tym miejscu pragniemy też ocalić od zapomnienia bezcenne treści papieża-oranta, które pozostawił jako zadanie dla ludzi młodych w pamiętnym spotkaniu w Kolonii.

Podobnie obszerną część obecnego tomu stanowią homilie i rozważania papieskie z Niedzieli Chrztu Pańskiego. W tym dniu Benedykt XVI kontynuował zwyczaj św. Jana Pawła II udzielania sakramentu chrztu świętego dzieciom w Kaplicy Sykstyńskiej. Przy tej sposobności wygłaszał prawdziwie mistagogiczne homilie, które mogą stanowić cenną pomoc dla każdego wierzącego w odnowieniu łaski tego sakramentu. Również w tej części dołączamy tekst wygłoszony przez papieża w innym dniu, ale za to w znaczącym miejscu przypuszczalnego chrztu Pana Jezusa w Betanii za Jordanem, podczas jego pielgrzymowania do Ziemi Świętej (10 maja 2009).

Kolejną część zebranych papieskich tekstów stanowią homilie i przemówienia wygłoszone podczas Mszy Świętej lub nieszporów Święta Ofiarowania Pańskiego. Choć formalnie okres Bożego Narodzenia kończy się wraz z Niedzielą Chrztu Pańskiego, to jednak tematycznie święto to wiąże się z Bożym Narodzeniem, stanowi jego naturalne przedłużenie i zwieńczenie. Z woli św. Jana Pawła II Święto Ofiarowania Pańskiego jest zarazem Dniem Życia Konsekrowanego, stąd wszystkie wypowiedzi papieża były skierowane przede wszystkim do zgromadzonych na celebracji osób konsekrowanych.

Tradycyjnie już, jak w poprzednich tomach, zamieszczamy także, w kolejnej części, teksty papieskich katechez wygłoszonych podczas audiencji ogólnych w okresie Bożego Narodzenia,

ale w bliskości Objawienia Pańskiego. Są to prawdziwe, choć niewielkie w formie, traktaty teologiczne przybliżające współczesnemu człowiekowi prawdę o wcieleniu Syna Bożego.

Na ostatnią część niniejszego tomu składają się przemówienia papieskie podczas okolicznościowych spotkań z wiernymi miasta Rzymu. Oddają one niepowtarzalny klimat bezpośrednich kontaktów Benedykta XVI ze zwykłymi ludźmi, zwłaszcza z ubogimi, bezdomnymi i z dziećmi w szpitalu Polikliniki „Agostino Gemelli”. Większość tekstów w tej ostatniej części, podobnie jak dwie inne homilie: z Niedzieli Chrztu Pańskiego i Święta Ofiarowania Pańskiego, nie była dotychczas tłumaczona na język polski. Mamy nadzieję, że ich pierwodruk jak i cały tom poświęcony Objawieniu Pańskiemu przyczyni się do ożywienia naszej wiary, nadziei i miłości w codziennym przyjmowaniu Misterium wcielenia Syna Bożego w naszym życiu.

Ks. Andrzej Demitrów

Redaktor serii *Mystagogia Benedicti*

1

II NIEDZIELA
PO UROCZYSTOŚCI
NARODZENIA
PAŃSKIEGO

Bóg przemawia do ludzi jak do przyjaciół

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański*

(4 stycznia 2009 r.)

Drodzy bracia i siostry!

Liturgia proponuje nam dzisiaj medytację nad tą samą Ewangelią, która była czytana w dniu Bożego Narodzenia, to znaczy nad Prologiem świętego Jana. Po minionych dniach, kiedy zaaferowani biegaliśmy za prezentami, Kościół wzywa nas ponownie do kontemplacji tajemnicy Narodzin Chrystusa, byśmy lepiej pojęli ich głęboki sens i znaczenie dla naszego życia. Jest to wspaniały tekst, przedstawiający zdumiewającą syntezę całej wiary chrześcijańskiej. Zaczyna się w sposób podniosły: «Na początku było Słowo, a Słowo było u Boga, i Bogiem było Słowo» (J 1,1); i oto niesłychana i dla ludzi niepojęta nowość: «A Słowo stało się ciałem i zamieszkało wśród nas» (J 1,14 a). Nie jest to figura retoryczna, ale przeżyte doświadczenie! Opowiada o nim święty Jan, naoczny świadek: «I oglądaliśmy Jego chwałę, chwałę, jaką Jednorodzony otrzymuje od Ojca, pełen łaski i prawdy» (J 1,14 b).

Nie są to uczone słowa jakiegoś rabina czy doktora praw, ale żarliwe świadectwo skromnego rybaka, który zafascynowany za młodu Jezusem z Nazaretu, w ciągu trzech lat wspólnego życia z Nim oraz z innymi apostołami doświadczył Jego miłości – tak, że sam siebie nazywał «ucniem, którego Jezus miłował» – widział Go umierającego na krzyżu i gdy pojawił się zmartwychwstały, a potem wraz z innymi otrzymał Jego Ducha. Na podstawie tych wszystkich doświadczeń, rozważanych w sercu, Jan zyskał

głęboką pewność: Jezus jest wcieloną Mądrością Boga, jest Jego odwiecznym Słowem, które stało się śmiertelnym człowiekiem.

Dla prawdziwego Izraelity, który zna święte Pismo, nie jest to niedorzecznością, wręcz przeciwnie – jest to dopełnienie całego dawnego Przymierza: w Jezusie Chrystusie wypełnia się tajemnica Boga, który przemawia do ludzi jak do przyjaciół, który objawia się Mojżeszowi w Prawie, objawia się uczonym i prorokom. Poznawszy Jezusa, przebywając z Nim, słuchając Jego nauczania i widząc znaki, jakie czynił, uczniowie zrozumieli, że w Nim wypełniło się całe Pismo. Jak stwierdzi później chrześcijański pisarz: «Całe Boskie Pismo stanowi jedną jedyną księgę i tą jedyną księgą jest Chrystus, mówi ono o Chrystusie i w Chrystusie ma swoje wypełnienie» (Hugon ze Świętego Wiktora, *De arca Noe*, 2,8). Każdy mężczyzna i każda kobieta potrzebują znaleźć głęboki sens swojego życia. Do tego nie wystarczają książki, nawet Pismo Święte. Dzieciątko z Betlejem objawia nam i ukazuje prawdziwe «oblicze» Boga dobrego i wiernego, który nas miłuje i nie opuszcza nawet w chwili śmierci. «Boga nikt nigdy nie widział – tym stwierdzeniem święty Jan kończy Prolog – ten Jednorodzony Bóg, który jest w łonie Ojca, [o Nim] pouczył» (J 1,18).

Pierwszą, która otworzyła swoje serce i kontemplowała «Słowo, które stało się ciałem», była Maryja, Matka Jezusa. Skromna dziewczyna z Galilei stała się dzięki temu «Stolicą Mądrości»! Podobnie jak apostoł Jan, każdy z nas jest zachęcany, by «wziął Ją do siebie» (J 19,27); dzięki temu pozna dogłębnie Jezusa i doświadczy Jego wiernej i niewyczerpanej miłości. Oto moje życzenie dla każdego z was, drodzy bracia i siostry, na początku tego nowego roku.

2

UROCZYSTOŚĆ
OBJAWIENIA
PAŃSKIEGO

HOMILIE PODCZAS MSZY ŚWIĘTEJ I ROZWAŻANIA PRZED MODLITWĄ ANIOŁ PAŃSKI

Chrystus objawia się wszystkim narodom

Homilia podczas Mszy świętej

(6 stycznia 2006 r.)

Drodzy bracia i siostry!

Światło, które zabłysło w noc Bożego Narodzenia i rozświetliło grotę betlejemską, gdzie w milczącej adoracji trwali Maryja, Józef oraz pasterze, dzisiaj jaśniej i objawia się wszystkim. Epifania to misterium światła – jego symbolem jest gwiazda, która prowadziła Mędrców w czasie podróży. Jednakże prawdziwym źródłem światła, «Słońcem Wschodzącym z wysoka» (por. Łk 1,78) jest Chrystus. W tajemnicy Bożego Narodzenia światło Chrystusa oświetla ziemię, rozchodząc się niejako w formie koncentrycznych kręgów. Przede wszystkim ogarnia ono Świętą Rodzinę z Nazaretu – Maryję Pannę i Józefa oświeca Boża obecność Dzieciątka Jezus. Następnie światło Odkupiciela objawia się pasterzom betlejemskim, którzy powiadomieni przez anioła, udają się bezzwłocznie do groty i znajdują tam zapowiedziany «znak»: «Niemowlę owinięte w pieluszki i leżące w żłobie» (Łk 2,12). Pasterze wraz Maryją i Józefem reprezentują ową resztę Izraela», ubogich – *anawim*, którym zwiastowana jest Dobra Nowina. Wreszcie blask Chrystusa dociera do Mędrców, stanowiących pierwociny narodów pogańskich. W cieniu pozostają jerozolimskie pałace władców, gdzie wiadomość o narodzeniu Mesjasza, paradoksalnie przyniesiona przez Mędrców, budzi nie

radość, ale strach i wrogie reakcje. Taki jest tajemniczy zamysł Boga: «światło przyszło na świat, lecz ludzie bardziej umiłowali ciemność aniżeli światło: bo złe były ich uczynki» (J 3,19).

Ale czym jest to światło? Czy jest to tylko sugestywna metafora, czy też obrazowi temu odpowiada jakaś rzeczywistość? Apostoł Jan pisze w swym Pierwszym Liście: «Bóg jest światłością, a nie ma w Nim żadnej ciemności» (1 J 1,5); a nieco dalej dodaje: «Bóg jest miłością». Te dwa stwierdzenia, zestawione razem, pozwalają nam lepiej zrozumieć, że światło, które zajaśniało w Boże Narodzenie, a dzisiaj ukazuje się narodom, to miłość Boża objawiona w Osobie Wcielonego Słowa. To światło przyciągnęło Mędrców przybyłych ze Wschodu. Tak więc w tajemnicy Objawienia Pańskiego oprócz promieniowania na zewnątrz występuje przyciąganie ku centrum, będące wypełnieniem dynamiki zapisanej już w dawnym Przymierzu. Źródłem tej dynamiki jest Bóg – Jedyne w istocie i w trzech Osobach – który wszystko i wszystkich przyciąga do siebie. Wcielona Osoba Słowa objawia się jako zasada pojednania i zjednoczenia wszystkiego (por. Ef 1,9-10). Chrystus jest ostatecznym celem dziejów, punktem, do którego prowadziło «Wyjście», opatrnościową drogą odkupienia, osiągnącą swój szczyt w Jego śmierci i zmartwychwstaniu. Dlatego też liturgia uroczystości Objawienia Pańskiego zawiera tak zwaną «Zapowiedź Paschy»: rok liturgiczny ujmuje bowiem całą parabolę historii zbawienia, w której centrum znajduje się «*Triduum* ukrzyżowanego, pogrzebanego i zmartwychwstałego Pana».

W liturgii okresu Narodzenia Pańskiego często powraca, niczym refren, werset z Psalmu 98 [97]: «Pan okazał swoje zbawienie, na oczach narodów objawił swą sprawiedliwość» (Ps 98 [97],2).

Tymi słowami Kościół podkreśla «epifanijny» wymiar Wcielenia: fakt, że Syn Boży stał się człowiekiem i wszedł w dzieje, stanowi szczytowy moment samoobjawienia się Boga Izraelowi i wszystkim narodom. W betlejemskim Dziecięciu Bóg objawił się w pokorze, przybierając «ludzką postać», «postać sługi», a nawet ukrzyżowanego (por. Flp 2,6-8). Oto chrześcijański paradoks. Właśnie to ukrycie stanowi najbardziej wymowne «objawienie się» Boga: pokora, ubóstwo oraz hańba Męki pozwalają nam poznać, jakim jest Bóg naprawdę. Oblicze Syna wiernie objawia oblicze Ojca. Oto dlaczego misterium Narodzenia Pańskiego jest – by tak powiedzieć – całe «epifanią». Objawienie się Mędrcom nie wnosi nic nowego do planu Bożego, ale ujawnia jego niezmienny i konstytutywny wymiar, a mianowicie, że «poganie (...) są współdziedzicami i współczłonkami Ciała, i współuczestnikami obietnicy w Chrystusie Jezusie przez Ewangelię» (Ef 3,6).

Pozornie mogłoby się wydawać, że wierność Boga wobec Izraela oraz Jego objawienie się poganom to dwa różne aspekty. W rzeczywistości są one niczym dwie strony jednego medalu. Albowiem, zgodnie z Pismem Świętym, Bóg objawiając swoją chwałę również innym narodom, dochował wierności przymierzu miłości z narodem izraelskim. «Łaska i wierność» (Ps 89 [88],2), «miłosierdzie i prawda» (Ps 85 [84],11) składają się na chwałę Boga, stanowią Jego «imię», które ma być poznawane i uświęcane przez ludzi wszystkich języków i narodów. Jednakże «treść» jest nieodłączna od «metody», jaką Bóg wybrał, aby się objawić, to znaczy absolutnej wierności Przymierzu, osiągniętemu swój szczytowy punkt w Chrystusie. Pan Jezus jest jednocześnie i nierozdzielnie «światłem na oświecenie pogan i chwałą swego ludu, Izraela»